

колектив” і т.д. Тому вкрай важливими показниками високого рівня діалогової взаємодії на будь-яких етапах мистецько-виховного процесу стають авторитетність викладача, його власний приклад і толерантність, взаємодовіра, орієнтація на особистісні художні потреби та інтереси студентів.

УДК 371.3.036

В.В. КОТУБЕЙ, Н.В. ЛАЛАК
Мукачівський державний університет

ДО ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Аналіз педагогічних реалій сьогодення дозволяє стверджувати, що проблему інтеграції як педагогічного явища слід розглядати в контексті сучасних провідних тенденцій світової педагогічної системи і традицій української освіти.

Питання інтеграції знань на міжнауковому, філософському, педагогічному рівнях досліджували у своїх працях С. Гончаренко, Б. Кедров, Б. Новик, О. Спіркін, В. Тюхтін та ін. Основні положення теорії міжпредметних зв'язків у цілісному процесі навчання були об'єктом дослідження І. Волошука, Н. Лошкарьової, В. Максимової, В. Федорової та ін. Загалом же ця проблематика досліджувалася в дисертаційних працях (Р. Гуревич, О. Левчук, Л. Медведєва, С. Старченко, Ю. Сьомін, Т. Тарасова, О. Тимошенко, М. Чапаєв, О. Янзіна та ін.).

Оскільки поняття «інтеграція» має загальнонауковий зміст і часто використовується у дидактиці, вважаємо за доцільне проаналізувати зміст ключових понять. У загальнонауковому аспекті інтеграція (від лат. Integer – цілий) – це «процес пристосування і об'єднання розрізнених елементів в єдине ціле при умові їх цільової та функціональної однотипності» [3, с.28]. Доведено, що інтеграція виникла як явище фундаментальних наук на фоні своєї протилежності – диференціації, а сам процес інтеграції близький до систематизації. Підтвердженням цьому є погляди Н. Антонова та І. Козловської. Н. Антонова вважає, що інтеграція – це процес взаємопроникнення, ущільнення, уніфікації знання, який проявляється через єдність з протилежним йому процесом розчленування, розмежування, диференціації [3, с.17]. І. Козловська визначає цей термін як «процес зближення й зв'язку наук, який діє поряд з процесом диференціації, що являє собою вищу форму втілення між предметних зв'язків на якісно новому рівні навчання» [3, с.21].

Як показує практика, вчителі початкових класів широко використовують на різних уроках інтегровані завдання. Інтегрованими можна назвати такі завдання, які мають за мету «синтез змісту (способів пізнання) з декількох тем, розділів програми або видів діяльності навколо однієї теми» [4, с.63]. Іншими словами, інтегровані завдання це серія завдань, проведення яких зумовлено пошуками шляхів формування у дитини цілісного світогляду, що важко розвивати в умовах предметної системи навчання. У початковій школі

переважно використовується система інтегрованих завдань, як засіб збудження у молодших школярів інтересу до навчання. Основними умовами ефективності інтегрованих завдань при цьому є врахування обсягу, складності і кількості інформації, що сприймається, навчальних можливостей учнів, психологічної готовності працювати та професійної підготовки вчителя. Аналізуючи шляхи побудови системи інтегрованих завдань, Н. Світловська зазначає, що «ключовим моментом є вибір критеріїв змісту завдання, оскільки навчальний матеріал, який входить до змісту інтегрованих завдань, здебільшого належать до різних предметів і об'єднання його навколо однієї ідеї – питання надзвичайно важливе» [3, с. 28].

Проілюструємо, до прикладу, інтеграцію на уроках літературного читання та музичного мистецтва. Доцільність інтегрування цих предметів зумовлена тим, що вони ґрунтуються на спільних дидактичних цілях і в їх основі лежать одні й ті ж види діяльності — слухання, розуміння, читання, мовлення. Образи й асоціації, які виникають у процесі сприймання музики, як і образи художньої літератури, сприяють створенню певних естетичних почуттів. У літературі й музиці є багато спільного: вони звучать, мають свою мелодику, що особливо відчувається у поетичних творах, виявленню внутрішнього світу людини.

В структурі уроку, на якому одночасно вивчаються поетичний та музичний твори, можна виділити три етапи. На першому передбачається виразне читання вірша, перевірка його первинного сприйняття учнями, лінгвістичний аналіз слів, ужитих в переносному значенні, порівнянь та інших виражальних можливостей вірша, словесне та графічне малювання. Другий етап — прослуховування музики та її характеристика. На третьому етапі здійснюється порівняння поетичного та музичного творів, з'ясування спільного в них, їх головної думки. Безумовно, повна інтеграція предметів читання і музики не можлива, але як показує досвід, використання інтегрованого матеріалу позитивно позначається на результативності формування у молодших школярів літературночитацьких і музикознавчих знань і умінь.

Отже, інтегрований підхід у навчанні молодших школярів сприяє розширенню їх соціально-пізнавального досвіду у руслі поставлених учителем конкретних навчально-виховних завдань, формуванню інтересу до подій і явищ дійсності, вихованню особистості. Методичними принципами інтеграції навчальних предметів в сучасній школі є: опора на знання з багатьох предметів; взаємозв'язок у змісті окремих дисциплін; зближення однорідних предметів тощо. В цілому ж інтегроване навчання, як один з активних шляхів підвищення ефективності шкільного навчання, залишається актуальною проблемою педагогіки. Вона потребує спеціальних експериментальних досліджень, у яких мають взяти участь і дидакти, і психологи, і вчителі - практики.

Література

1. Антонов Н. С. Інтеграційна функція навчання / Н. С. Антонов. – К. : Освіта, 2009. – 304 с.
2. Зверев И. Д. Взаимная связь учебных предметов / И. Д. Зверев. – М. : Знание, 1977. – 126 с.

3. Іванчук М. Г. Основи технології інтегрованого навчання в початковій школі: навч.-метод. посібник / М. Г. Іванчук. – Чернівці: Рута, 2011. – 97 с.

4. Коломієць А. М. Міжпредметні зв'язки у контексті проблеми інтеграції / А.М. Коломієць, Д. І. Коломієць // Педагогіка і психологія професійної освіти. – Львів, 2009. – № 2. – С. 61–66.

5. Пінчук Г. Г. Інтеграція навчального процесу як чинник розвитку пізнавальної активності учнів: Електронний варіант / Г. Г. Пінчук, О. В. Титар. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/lessons>.

УДК 371.134:78+378.016:002:008

К.Г. КУЛЯ

Мукачівський державний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Розглядаючи питання спрямованості особистості майбутнього вчителя музики вітчизняні та зарубіжні вчені у своїх працях все частіше використовують терміни мотивації, мотиву, стимулу та інтересу. Зважаючи на те, що проблема співвідношення понять мотивації, мотивів, стимулів та інтересу до навчання – одна з найголовніших у педагогічній психології, О. Кислюк розглядає її починаючи з чіткого понятійного визначення мотивів, стимулів та інтересу.

Аналізуючи співвідношення понять „мотив”, „стимул” , „потреба” та інтерес до навчання, О.Кислюк приходять до висновку, що кожна конкретна потреба підсилюється в процесі предметної діяльності, і тому саме в процесі її виконання формується та закріплюється певний інтерес.

Інтерес не зводиться до окремого конкретного психічного процесу, а є певною формою зв'язку між потребами особи та засобами їх задоволення. За своєю природою інтерес не є вродженою властивістю особистості, він обумовлений впливом на людину навколишньої дійсності, тобто носить соціальний характер. Різноманітність предметного світу, в якому живе людина, викликає у неї різні інтереси, розвиток і формування яких відбувається в процесі різних видів діяльності: ігрової, навчальної, трудової, громадської.

Інтереси різняться змістом, широтою, стійкістю, силою і дієвістю. Два види інтересу *посередній і безпосередній* виокремлює І.Гербарт. Посередній інтерес до навчання найчастіше ґрунтується на бажанні вихованця отримати винагороду або уникнути покарання і спричинює односторонність та вияв егоїзму. Але навчання має слугувати завданням морального виховання. Тому особливого значення в процесі навчання має набувати безпосередній інтерес, що виникає із самого предмета без будь-яких побічних мотивів. Такий безпосередній інтерес стане для вихованця не лише джерелом морального вдосконалення, але й збуджуватиме постійний потяг до знань, являтиме собою внутрішній творчий стимул.

Мотиви, навіть найпозитивніші та найрізноманітніші створюють лише потенційну можливість розвитку учня. А результативність як реалізація мотивів

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>